

TRANSAKCJA UMOWY O PRZYSZŁĄ STOPĘ PROCENTOWĄ – TRANSAKCJA FRA (FORWARD RATE AGREEMENT)

Szczegółowa informacja dla klientów

Celem dokumentu jest udzielenie klientowi szczegółowych informacji ułatwiających zrozumienie istoty Transakcji FRA, jej potencjalnego wykorzystania oraz związanych z nią ryzyk.

Dokument nie odnosi się do przypadku konkretnego klienta i nie stanowi indywidualnej rekomendacji, doradztwa czy zachęty do zawarcia transakcji, nie stanowi oferty, materiału marketingowego ani materiału reklamowego i nie jest promocją.

Dokument nie stanowi oferty banku Credit Agricole zawarcia opisanych transakcji ani zobowiązania do ich zawarcia w przyszłości.

Klient przed zawarciem Transakcji FRA powinien samodzielnie ocenić korzyści i ryzyka z niej wynikające w oparciu o swoją indywidualną sytuację.

Ważne: dokument powinien być czytany łącznie z:

1. Ogólnym materiałem informacyjnym dotyczącym produktów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej
2. *Informacją ogólną dla klientów lub potencjalnych klientów Credit Agricole Bank Polska S.A. w zakresie zawierania z Dealing Roomem transakcji dotyczących instrumentów finansowych*
3. Odpowiednim Dokumentem zawierającym informacje o produktach dotyczącym Transakcji FRA

Opis produktu

Transakcja Umowy o Przyszłą Stopę Procentową (Transakcja FRA) stanowi wzajemne zobowiązanie dwóch stron do dokonania jednorazowej płatności odsetkowej na rzecz drugiej strony od ustalonej kwoty nominalnej, według określonej dla każdej ze stron zmiennej stopy procentowej (stawka referencyjna skorygowana o ewentualną marżę) lub stałej stopy procentowej.

Strony zawierające Transakcję FRA uzgadniają w szczególności:

- stronę Transakcji FRA płacącą kwoty wyliczone według stopy stałej oraz stronę Transakcji FRA płacącą kwoty wyliczone według stopy zmiennej
- datę rozpoczęcia i zakończenia transakcji
- okres odsetkowy i datę płatności odsetek
- walutę i kwotę nominalu (stałą przez cały okres transakcji lub zmieniającą się w poszczególnych okresach odsetkowych)
- wysokość stopy stałej (stopy kontraktu)
- sposób wyznaczania stopy zmiennej (np. wartość stawki WIBOR 3M publikowana na dwa dni robocze przed rozpoczęciem danego okresu odsetkowego)

Sposób rozliczenia

Rozliczenie wzajemnych płatności odsetkowych dokonywane jest kwotą netto przed rozpoczęciem zabezpieczanego okresu odsetkowego (płatność z góry).

- W sytuacji, gdy wartość stopy zmiennej (np. WIBOR 3M) dla danego okresu odsetkowego jest wyższa od stałej stopy uzgodnionej w Transakcji FRA, to strona, która w Transakcji FRA jest płatnikiem stopy stałej otrzymuje od drugiej strony **zdyskontowaną** różnicę pomiędzy kwotami odsetkowymi wyliczonymi w oparciu o stopę zmienną i stopę stałą.
- W sytuacji, gdy wartość stopy zmiennej (np. WIBOR 3M) dla danego okresu odsetkowego jest niższa od stałej stopy uzgodnionej w Transakcji FRA, to strona, która w Transakcji FRA jest płatnikiem stopy stałej płaci drugiej stronie **zdyskontowaną** różnicę pomiędzy kwotami odsetkowymi wyliczonymi w oparciu o stopę stałą i stopę zmienną.

Wycena zawartej Transakcji FRA

Zawarta Transakcja FRA podlega bieżącej wycenie. Wyceniane są przyszłe, jeszcze niewymagalne, zobowiązania stron Transakcji FRA. Są to płatności odsetkowe wyliczane na bazie stopy stałej oraz płatności odsetkowe wyliczane na bazie teoretycznej stopy zmiennej, wyznaczanej na podstawie stawek rynku międzybankowego (tak zwana krzywa forward stóp procentowych).

Tak ustalone przyszłe płatności obu stron są dyskontowane na datę wyceny (wyznaczana jest wartość bieżąca zobowiązań). W celu ustalenia wartości bieżącej netto, od wartości bieżącej zobowiązań jednej strony Transakcji FRA odejmuje się wartość bieżącą zobowiązań drugiej strony – jest to właśnie bieżąca wycena Transakcji FRA reprezentująca przyszłe zobowiązania stron.

Przykład: Strony zawarły Transakcję FRA, w której Strona A jest płatnikiem stopy stałej 7,1%, a Strona B płaci stopę WIBOR 3M.

- a. Jeśli po zawarciu Transakcji FRA rynkowe stopy procentowe spadną (a więc stopy stałe dla analogicznych Transakcji FRA będą poniżej 7,1%), wartość bieżąca przyszłych zobowiązań Strony B (płatności zmienne) będzie niższa od wartości bieżącej zobowiązań przyszłych Strony A (płatności stałe). Wycena Transakcji FRA będzie ujemna dla Strony A.
- b. Jeśli po zawarciu transakcji rynkowe stopy procentowe wzrosną (a stopy stałe dla analogicznych Transakcji FRA będą powyżej 7,1%), wartość bieżąca przyszłych zobowiązań Strony B (płatności zmienne) będzie wyższa od wartości bieżącej zobowiązań przyszłych Strony A (płatności stałe). Wycena Transakcji FRA będzie dodatnia dla Strony A.

Zastosowanie

Kredytobiorca, którego zobowiązania kredytowe (np. w PLN) oparte są o zmienną stopę procentową (np. stawka referencyjna WIBOR 3M), kupując w Transakcji FRA, może zabezpieczyć się przed potencjalnym wzrostem wartości raty odsetkowej w pojedynczym okresie.

Emitent obligacji stało kuponowych, przekonany że stopy procentowe będą spadać, zawierając transakcje sprzedaży w Transakcji FRA, obniża sobie koszt finansowania w pojedynczym okresie.

Investor lokujący środki w produkty indeksowane do rynku Money Market, w środowisku spadających stóp procentowych, również może zawrzeć Transakcję FRA, dzięki której zapewni sobie stałą wielkość przychodu w pojedynczym okresie.

Istotą zawarcia Transakcji FRA jest zatem ustalenie kosztów finansowania lub zwrotu z inwestycji klienta na krótki okres (np. jeden okres odsetkowy) na satysfakcjonującym klienta poziomie.

Przykładowo, płatność odsetkowa w kredycie w wysokości wskaźnika referencyjnego WIBOR równa się płatności otrzymywanej przez kredytobiorcę od banku w Transakcji FRA. W efekcie, wynikowy koszt finansowania kredytu w tym okresie zostaje ustalony na stałym poziomie równym stopie stałej uzgodnionej w Transakcji FRA plus marża kredytowa banku.

Transakcja FRA powinna być ściśle dopasowana do zobowiązań kredytobiorcy, w szczególności do waluty zobowiązania, jego nominalów, harmonogramu płatności odsetkowych i daty zapadalności. Bank nie dopuszcza możliwości zawierania Transakcji FRA bez pokrycia, mających charakter spekulacyjny.

Korzyści

- Stabilizacja kosztów finansowania w jednym okresie odsetkowym na z góry określonym poziomie w wysokości sumy stopy stałej w Transakcji FRA i marży kredytowej banku – zminimalizowanie wpływu wahań rynkowych związanych ze wzrostem rynkowych stóp procentowych.
- Stabilizacja przychodów odsetkowych w jednym okresie odsetkowym na z góry określonym poziomie w wysokości stopy stałej w Transakcji FRA – zminimalizowanie wpływu wahań rynkowych związanych ze spadkiem rynkowych stóp procentowych.
- Elastyczność produktu, który może być zawarty niezależnie od samego finansowania – klient może zawrzeć Transakcję FRA na pełną wartość finansowania lub tylko na część zobowiązań kredytowych; klient może również dopasować długość Transakcji FRA do indywidualnych potrzeb (np. uwzględniając spodziewane refinansowanie lub przedpłatę kredytu).
- Łatwość (w warunkach rynkowych o niepodwyższonej zmienności) uzyskania kwotowania zarówno na potrzeby zawarcia jak i zamknięcia transakcji – Transakcje FRA kwotowane są klientom w oparciu o płynny rynek międzybankowy.
- Zawarcie Transakcji FRA (po spełnieniu wymogów formalnych, o których mowa w sekcji *Wymogi*) jest proste i następuje telefonicznie – daje to możliwość szybkiej reakcji na korzystne warunki rynkowe (np. zawarcie transakcji w przypadku, gdy stopy procentowe w Transakcjach FRA kształtują się na niskim poziomie, poniżej akceptowalnego dla klienta kosztu finansowania działalności).

Zagrożenia

- Wysokość zmiennej stopy procentowej (stawki referencyjnej) w okresie Transakcji FRA może być niższa niż wartość stopy stałej w zabezpieczającej Transakcji FRA, co może skutkować tym, że koszt finansowania zobowiązania byłby niższy, gdyby kredytobiorca nie zawarł zabezpieczającej Transakcji FRA.
- Analogicznie, wysokość zmiennej stopy procentowej (stawki referencyjnej) w okresie Transakcji FRA może być wyższa niż wartość stopy stałej w zabezpieczającej Transakcji FRA, co może skutkować tym, że zwrot z inwestycji byłby wyższy, gdyby inwestor nie zawarł zabezpieczającej Transakcji FRA.
- Bank, zgodnie z odpowiednimi regulacjami, dokonuje cyklicznej wyceny Transakcji FRA, którą udostępnia klientowi. Wyceny te dokonywane są na podstawie aktualnych parametrów rynkowych i mogą przybierać wartości ujemne (zobowiązanie klienta wobec banku).
- W sytuacji gdy łącząca klienta z bankiem umowa przewiduje ustanawianie zabezpieczeń, m.in. w przypadku pogorszenia się wyceny Transakcji FRA, klient może być zobligowany do ustanowienia na rzecz banku lub uzupełnienia zabezpieczenia Transakcji FRA.
- W przypadku wcześniejszej spłaty kredytu istnieje konieczność zamknięcia przez klienta Transakcji FRA. W przeciwnym razie klient zajmie pozycję spekulacyjną niepowiązaną z pozycją zabezpieczaną. Zamknięcie Transakcji FRA przeprowadzane jest w oparciu o bieżącą wycenę Transakcji FRA, bazującą na aktualnych warunkach rynkowych. W związku z tym, w przypadku ujemnej wyceny Transakcji FRA, powstanie zobowiązanie klienta do zapłaty bankowi kwoty ujemnej wyceny Transakcji FRA.

Ryzyka

Ryzyko rynkowe (ryzyko zmiany ceny)

Zawarcie transakcji na instrumencie pochodnym wiąże się z ryzykiem zmiany wartości tego instrumentu. Zmiana wartości instrumentu bazowego wpływa też na wartość zobowiązań stron w związku z rozliczeniem instrumentów pochodnych.

Ryzyko walutowe

Istotę ryzyka walutowego można zdefiniować jako możliwość poniesienia straty na skutek niekorzystnych zmian kursów walutowych. Sprowadza się to do tego, że wyrażona w walucie krajowej wartość zagranicznych przychodów i wydatków lub aktywów i pasywów denominowanych w walutach obcych może ulec zmianie w następstwie wahań kursów walut, które są trudno przewidywalne co do kierunku i skali.

Ryzyko rynkowe w przypadku niedopasowania transakcji zabezpieczającej i pozycji podlegającej zabezpieczeniu – ryzyko niedopasowania
W przypadku niepełnego dopasowania transakcji zabezpieczającej i pozycji zabezpieczanej klient pozostaje narażony na straty wynikłe z ryzyka rynkowego. W szczególności jeśli nominal transakcji zabezpieczających przekroczy rzeczywistą wartość pozycji wynikłej z działalności biznesowej klienta.

Ryzyko płynności lub braku dostępności

Związane jest z wystąpieniem okresowych lub stałych ograniczeń w dostępności danego typu transakcji, co może skutkować brakiem możliwości zawarcia transakcji zamykającej w wybranym przez klienta terminie lub zawarciem transakcji na niekorzystnych warunkach.

Ryzyko kredytowe (niewypłacalności)

Klienci są narażeni na ryzyko niewypłacalności banku. Jeśli bank nie wypełni swoich obowiązków związanych z transakcjami, a wartość bieżąca zobowiązań banku wynikłych z transakcji przekroczy wartość analogicznych zobowiązań klienta, klient straci ekonomiczne korzyści, które zamierzał osiągnąć zawierając transakcje. W zakresie transakcji klient nie jest chroniony żadnym systemem gwarantowania zobowiązań banku wobec klienta, w tym poprzez jakiegokolwiek rodzaju gwarancji.

Ryzyko prawne i regulacyjne

Ryzyko zmian prawnych, podatkowych lub regulacyjnych, które mają wpływ na wzajemne zobowiązania stron transakcji.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko poniesienia straty na skutek wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów (w tym systemów informatycznych) lub ze zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko księgowo

Związane jest z niewłaściwym sposobem ewidencji, czego efektem może być w szczególności zawyżanie lub zaniżanie faktycznych wyników.

Ryzyko podatkowe

Związane jest z możliwością wystąpienia błędu, opóźnienia rozliczenia podatkowego lub wystąpienia nieprawidłowości wynikających z braku pewności, co do konsekwencji podatkowych związanych z transakcjami.

Wymogi

Przed zawarciem Transakcji FRA muszą zostać spełnione między innymi następujące wymogi:

- Przed zawarciem Transakcji FRA bank każdorazowo przeprowadza badanie specyfiki instrumentu finansowego, przynależności klienta do grupy docelowej danego instrumentu i celu jaki klient chce osiągnąć poprzez jego zastosowanie oraz ocenia czy wybrany rodzaj instrumentu finansowego jest adekwatny i dopasowany do pozycji zabezpieczanej klienta, jej charakteru i zamierzonego przez klienta celu. W przypadku, gdy klient znajdzie się poza grupą docelową, Transakcja FRA może być zawarta wyłącznie z jego inicjatywy. Gdy klient znajdzie w grupie negatywnej transakcja nie może być zawarta.
- Bank musi dokonać klasyfikacji klienta zgodnie z *Polityką klasyfikacji klientów oraz klasyfikacji instrumentów finansowych w Credit Agricole Bank Polska S.A.*
- W przypadku klienta klasyfikowanego jako klient detaliczny bank dokonuje indywidualnej oceny wiedzy i doświadczenia klienta w zakresie Transakcji FRA oraz w zakresie usługi inwestycyjnej w ramach której Transakcja FRA jest oferowana klientowi.
- Bank powinien udostępnić klientowi komplet dokumentów informacyjnych, w tym *Informację ogólną dla klientów lub potencjalnych klientów Credit Agricole Bank Polska S.A. w zakresie zawierania z Dealing Roomem transakcji dotyczących instrumentów finansowych* oraz *Dokument zawierający informacje o produkcie* dotyczący Transakcji FRA.
- Klient powinien podpisać umowę ramową regulującą zasady zawierania i rozliczania transakcji, w tym Transakcji FRA.
- Bank, na podstawie oceny sytuacji klienta, powinien wyznaczyć limit umożliwiający zawieranie Transakcji FRA (przy czym przyznanie limitu i podpisanie umowy ramowej nie oznaczają zobowiązania banku do zawarcia Transakcji FRA).

Opłaty i koszty pobierane przez bank

Za zawarcie Transakcji FRA bank nie pobiera dodatkowych opłat i prowizji. Marża banku uwzględniona jest w wysokości stałej stopy procentowej lub w wysokości marży korygującej stawkę referencyjną, negocjowanej z klientem podczas zawierania Transakcji FRA. Maksymalna wysokość marży banku określona jest w przekazywanej klientowi Tabeli Marż Maksymalnych. Dodatkowo informacja o wartości kwotowej marży banku (różnica pomiędzy wartością bieżącą transakcji bez uwzględnienia marży oraz z uwzględnieniem marży banku) przekazywana jest klientowi na potwierdzeniu Transakcji FRA oraz w rocznym zestawianiu kosztów i opłat.

Niezależnie od powyższego należy pamiętać, że w przypadku wcześniejszego zamknięcia Transakcji FRA, klient może być zobligowany do zapłaty kwoty wyceny Transakcji FRA, w której może również zostać uwzględniona marża banku. Dodatkowe informacje o kosztach i opłatach, w tym o ich wpływie na wynik na transakcji, zawarte są w *Dokumentie zawierającym informacje o produktach* dotyczącym Transakcji FRA.

Przykład liczbowy

Dla lepszego zobrazowania potencjalnych przepływów odsetkowych poniżej zostały zaprezentowane dwa warianty rozliczenia – wzrostu i spadku zmiennych stóp procentowych (wskaźnika referencyjnego) w okresie umownym.

Przedstawione warianty nie są oparte na danych historycznych i nie oznaczają sugestii lub prognoz co do kształtowania się stóp w przyszłości.

Założenia do przykładu:

Kwota nominalna kredytu = **PLN 10.000.000**

Data transakcji = **10.02.2023**

Początek okresu odsetkowego = **10.05.2023**

Koniec okresu odsetkowego = **10.08.2023**

Stawka referencyjna = **WIBOR 3M**

Stopa stała FRA 3 x 6 = **6,95% p.a.**

Jeżeli

W dniu 10.05.2023 stawka referencyjna = 6.00% p.a. klient płaci do banku kwotę PLN 23.588,47

W dniu 10.05.2023 stawka referencyjna = 9.00% p.a. bank płaci do klienta kwotę PLN 50.525,10